

GEOGRAFIJOS STUDIJOS LIETUVOS EDUKOLOGIJOS UNIVERSITETE GEOGRAFIJOS MOKYTOJŲ POREIKIO KONTEKSTE

*Saulius Stanaitis, Darius Česnavičius, Jolanta Butkutė,
Lietuvos edukologijos universitetas*

SANTRAUKA

Šiame straipsnyje nagrinėjamas geografijos mokytojų poreikis Lietuvoje pastaraisiais metais. Apžvelgiama geografijos programos studentų, pasirinkusių nuolatinės ir iššestines studijas, teritorinė sklaida 2006–2014 metų laikotarpiu. Įvertinama geografijos studijų programos vieta Lietuvos edukologijos universitete (LEU) pastaraisiais metais. Išryškinama geografų absolventų nuomonė apie studijas ir įsidarbinimo galimybes.

Reikšminiai žodžiai: geografijos mokytojai, geografijos programa, studentų teritorinė sklaida, Lietuvos edukologijos universitetas.

ĮVADAS

Lietuvos edukologijos universitetas (anksčiau – Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas, Vilniaus pedagoginis universitetas (VVPI/VPU) – pagrindinė geografijos mokytojų rengimo kalvė. Jo ištakos siekia Respublikos pedagoginį institutą, įkurtą 1935 m. Klaipėdoje. Tuomet jo tikslas buvo rengti pradinį mokyklų mokytojus (5–6 skyriams). Nuo 1944 m. rudens jis tapo keturmečiu Vilniaus valstybiniu pedagoginiu institutu, kuriame pradėti rengti geografijos mokytojai Lietuvos vidurinėms mokykloms. Ši užduotis sėkmingai vykdoma iki šiol ir Lietuvos edukologijos universitete (LEU). Per daugiau kaip 70 metų (1946–2014 m.) parengta 4164 geografijos mokytojai.

Per šį laikotarpį geografijos mokytojai buvo rengiami organizuojant nuolatinės (stacionarios) ir iššestines (neakivaizdines) studijas bei dėstant pagal siauro ir plataus profilio programas. Daugiausia – 1877 absolventai (45 proc.) baigė iššestines studijas, 1273 (31 proc.) – nuolatinės plataus profilio studijas ir 1014 (24 proc.) – nuolatinės siauro profilio studijas (*Archyvas*, 2014).

VVPI / VPU / LEU – vienintelė aukštoji mokykla, rengusi geografijos mokytojus per visą pokarinį laikotarpį. Sovietiniais metais universitetas buvo res-

publikinės reikšmės, į ją vykdavo mokyti abiturientai iš visos Lietuvos. Dabartiniu metu LEU tampa labiau regioniniu universitetu, kurio traukos zona apsiriboja Vilniaus miestu, Vilniaus, Utenos, Alytaus, Panevėžio apskritymis. Štai 2014 m. iš 905 pakviestųjų pagal vietovę į LEU net 440 (48,6 proc.) buvo iš Vilniaus miesto.

Šio **straipsnio tikslas** – išnagrinėti geografijos studijų situaciją ir galimybes LEU geografijos mokytojų poreikio kontekste.

Uždaviniai:

1. Nustatyti geografijos mokytojų poreikį Lietuvoje pastaraisiais metais.
2. Atlikti LEU geografijos programos studentų teritorinės sklaidos analizę.
3. Nustatyti geografijos vietą LEU studijų programose 2013–2014 m.
4. Išryškinti geografų absolventų nuomonę apie studijas ir įsidarbinimo galimybes.

GEOGRAFIJOS MOKYTOJŲ POREIKIS

Geografijos mokytojų poreikis Lietuvoje nėra tiksliai ištirtas, tačiau labai aiški mokytojų „senėjimo“ tendencija ir kvalifikacijos neatitikimas, ypač ryškus kaimiškose mokyklose (Česnavičius, Gerulaitis, 2008, 2012). Pagrindinės to priežastys:

1. Didesnioji dalis mokyklose dirbančių geografijos mokytojų tinkamą išsilavinimą įgijo prieš 20 ar daugiau metų ir neturi dalies šiuolaikiniam bendrųjų kompetencijų ugdymui būtinų pasirengimo pagrindų.
2. Mažesnėse miesto ir kaimo mokyklose dažnai dėl mažo pamokų kiekio geografiją dėsto ne specialistai.
3. Dalyvavimą tarptautiniuose projektuose, įvairių programų paiešką ir jų vykdymą sugeba įgyvendinti jauni mokytojai, išklausę specialius kursus ir turintys įgūdžių pagrindus.
4. Dirbantiems mokytojams trūksta įgūdžių šiuolaikiškai rengtis pamokoms, taikant modernias technologines priemones.

Mokytojų poreikį nulemia du veiksniai: pirmas – mokytojų skaičiaus reikalingumas, priklausantis nuo mokinių ir savaitinių pamokų skaičiaus; antras – esamas ir prognozuojamas mokytojų skaičius, kurį lemia aukštųjų mokyklų absolventų ir pensinio amžiaus mokytojų santykis.

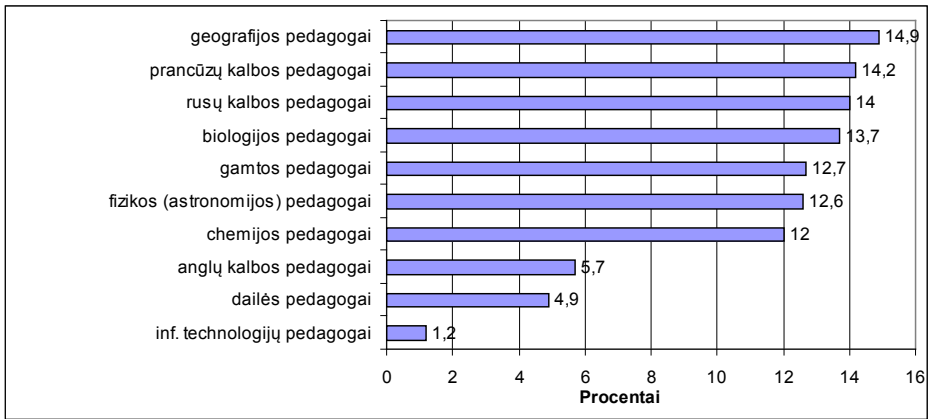
Pirmas mokytojų poreikio veiksnys. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, kiekvienais mokslo metais bendrojo lavinimo mokyklose mokinių skaičius sumažėja apie 20 tūkstančių. 2008–2009 mokslo metais Lietuvoje mokėsi 464 638, o 2012–2013 mokslo metais – 373 874 mokiniai (*Lietuvos statistikos departamentas*, 2013).

Migracija ir mažėjantis gimstamumas sparčiai retina mokinių gretas. Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, 2014–2015 mokslo metais šalies bendrojo lavinimo mokyklose mokosi 343 tūkst. mokinių. Tai 15,5 tūkst. mažiau nei 2013–2014 mokslo metais (pastaraisiais mokslo metais mokinių skaičius siekė 357,5 tūkst.). Mažėjant mokinių, Lietuvoje sumažės ir mokyklų, tiesa, ne taip drastiškai, kaip iki šiol. 2014 m. rudenį šalyje veikė 1200 bendrojo lavinimo mokyklų. Per pastarąjį dvidešimtmetį mokinių skaičius sumažėjo daugiau nei trečdaliu, arba 167,5 tūkst. mokinių, o mokyklų – beveik perpus, arba 1117 mokyklų.

Mažėjant mokinių skaičiui, geografijos savaitinių pamokų skaičius, palyginti su 1997 m., padidėjo ketvirtadaliu, kas praktiškai kompensavo mokinių skaičiaus mažėjimą. Vidutinis geografijos mokytojų krūvis bendrojo lavinimo mokyklose yra 20 savaitinių pamokų (*Lietuvos švietimas*, 2010). Jis yra 2 pamokomis didesnis nei apskaičiuotas tarifinis krūvis (18 savaitinių kontaktinių valandų). Perėjimas prie etatinio mokytojų darbo apmokėjimo sukurtų 114 laisvų darbo vietų geografams mokyklose – 9 proc. daugiau nei dabar. Tai formuoja nemažėjantį geografijos mokytojų poreikį.

Antras mokytojų poreikio veiksnys. 2001 m. atliktas prognostinis tyrimas „Lietuvos pedagogų duomenų bazės kokybinis laidavimas, tyrimas (regioninė specifika) ir pedagogų poreikio prognozė“ parodė, kad prognozė atitinka realius pokyčius. Nuo 2010 m. vyksta spartus vyresniojo amžiaus pedagogų skaičiaus didėjimas, kas lemia jaunų geografijos mokytojų poreikį (1 pav.) (*Lietuvos pedagogų duomenų bazės kokybinis laidavimas*, 2001).

2011 m. pensinio ir priešpensinio amžiaus geografijos mokytojai sudarė 18 proc., o 2013 – apie 20 proc. bendro geografijos mokytojų skaičiaus.

1 pav. Geografijos ir kai kurių kitų dalykų pensinio amžiaus mokytojų dalis nuo bendro mokytojų skaičiaus

Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis (Švietimo valdymo informacinė sistema (ŠVIS), 2011, 2013), šalies bendrojo lavinimo mokyklose 2012–2013 mokslo metais geografijos mokė 1208 mokytojai. Iš jų net 20 proc. mokytojų vis dar neturėjo dalyko kvalifikacijos (kaip ir 2011 m.). Daugiau kaip 65 proc. bendrojo lavinimo mokyklose dirbančių geografijos mokytojų yra baigę VPU / LEU studijas (jų dalis tarp visų geografijos mokytojų, palyginti su 2011 m., padidėjo 5 proc.) ir beveik visi turi ne žemesnę nei vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją (3 lentelė). VPU / LEU geografijos mokytojo specialybę įgijo apie 4150 absolventų. Iš geografijos mokytojais dirbančių absolventų net 43 proc. yra įgiję aukštesnes mokytojo metodininko arba eksperto kategorijas. Tai rodo, kad LEU visą laiką buvo ir tebėra pagrindinis aukštos kvalifikacijos geografijos mokytojų Lietuvoje rengimo centras. Mokytojai turi labai didelį darbo stažą, o dirbusiųjų 15 metų ir daugiau per penkerius metus padidėjo nuo 70 iki 73,5 proc. Tai artimiausiu metu leidžia prognozuoti galimą geografijos mokytojų stygių dėl tebegausėjančio priešpensinio ir pensinio amžiaus mokytojų.

Mokytojų poreikio analizė atlikta remiantis dešimtmetį vykstančia geografijos mokytojų rinkos stebėseną. Esant dabartinei rinkos situacijai, palaipsniui didėjančiam mokytojo prestižui ir nuolat atsinaujinančiam šiuolaikiniam motyvuotų geografijos absolventų rengimo procesui, vis didesnė LEU parengtų specialistų dalis dirbs šalies ugdymo įstaigose.

1 lentelė. Bendrojo lavinimo mokyklose dirbančių geografinės dalyko mokytojų skaičius

Metai	Iš viso geografinės mokytojų	Turi šio dalyko kvalifikaciją	iš jų								
			Turi kvalifikacines kategorijas				Pedagoginis darbo stažas, m.				Baigė VPU / LEU
			Mokytojų	Vyresn. mokytojų	Metodinių	Eksperčių	iki 4	4–9	10–14	Daugiau kaip 15	
2008–2009	1397	1135	228	782	315	20	94	147	165	991	829
2009–2010	1227	1038	200	701	306	19	77	107	132	911	752
2010–2011	1221	998	217	692	308	20	58	127	130	906	754
2011–2012	1192	971	221	684	307	20	65	114	125	888	759
2012–2013	1208	965	233	672	300	19	78	126	115	889	789

LEU GEOGRAFIJOS PROGRAMOS STUDENTŲ TERITORINĖS SKLAIDOS ANALIZĖ

LEU absolventų geografinė teritorinė sklaida nagrinėta nustatant atvykusių studijuoti studentų gyvenamąją vietą prieš studijas, t. y. iš kokių Lietuvos teritorijų studentai atvyko į LEU 2006–2014 metų laikotarpiu. Nustatyta 349 nuolatinių studijų ir 118 iššestinių studijų studentų geografinė gyvenamoji vieta.

Atvykusiųjų studijuoti geografinę pagal nuolatinių studijų formą teritorinė sklaida po Nepriklausomybės atkūrimo įgauna regioninę pobūdį ir LEU tampa Rytų ir Pietų Lietuvos traukos zona būsimiesiems geografiniams. Kitų universitetų konkurencija apskritai ir Klaipėdos universiteto konkrečiai, atstumų veiksnys, lėšų studijoms ir pragyvenimui Vilniaus mieste trūkumas nulėmė, kad į LEU geografinės studijas atvyko daugiausia studentai iš aplinkinių apskričių (Vilniaus, Panevėžio, Alytaus, Utenos). Trečdalis atvykusiųjų studijuoti geografinę buvo iš Vilniaus apskrities rajonų (120 asmenų (34,4 proc.)). Vilniuje gyvenusių ir tęsusių studijas LEU buvo 77 geografiniai (22,1 proc.). Atitinkamai iš Panevėžio apskrities atvyko 58 asmenys (16,6 proc.), iš Utenos apskrities – 37 asmenys (10,6 proc.). Vakarų Lietuvai teko nedidelė dalis geografinę studijuojančių studentų: iš Taura-

gės apskrities studijuoti atvyko 4 asmenys (1,2 proc.), iš Telšių – 12 (3,4 proc.), iš Klaipėdos – 13 (3,7 proc.) (1 lentelė).

2 lentelė. Nuolatinų ir iššestinių geografijos studijų studentų gyvenamoji vieta apskritimis 2006–2014 m.

Apskritis	Nuolatinės studijos		Iššestinės studijos	
	Studentų skaičius	Proc.	Studentų skaičius	Proc.
Alytaus	36	10,3	8	6,8
Kauno	28	8,0	8	6,8
Klaipėdos	13	3,7	4	3,4
Marijampolės	19	5,5	4	3,4
Panevėžio	58	16,6	7	5,9
Šiaulių	22	6,3	4	3,4
Tauragės	4	1,2	0	0
Telšių	12	3,4	1	0,8
Utenos	37	10,6	12	10,2
Vilniaus	120	34,4	70	59,3
Vilniaus miestas	77	22,1	44	37,3
Iš viso	349	100,0	118	100,0

Analogiška situacija buvo ir tarp pasirinkusių iššestines studijas. Šią studijų formą daugiausiai rinkose Vilniaus apskrities gyventojai – geografijos studijų programos studentai (net 59,3 proc.). Gyvenantieji Vilniuje sudarė 37,3 proc., o atvykusieji iš Alytaus, Kauno, Panevėžio apskričių – po 7–8 studentus; iš tolimesnių teritorijų geografijos studijas rinkosi vos vienas kitas (1 lentelė).

Analizuojant nuolatinų studijų studentų, pasirinkusių geografijos studijas, skaičių pastaraisiais (2006–2014) metais matomas ryškus studijuojančiųjų skaičiaus mažėjimas (2 lentelė). Studentų skaičius sumažėjo du kartus, nuo 60 – 2009 m. iki 32 – 2014 metais. 2012 m. įstojusiųjų buvo dar mažiau – 16. Mažėjant bendram geografiją studijuojančių studentų skaičiui, vyrų ir moterų santykis atskirais metais buvo skirtingas. Bendra tendencija – vyrų skaičiaus padidėjimas per pastaruosius penkerius metus, palyginti su 2006–2008 m. laikotarpiu. Vyrų dalis tarp geografų studentų padidėjo du kartus (nuo 20,4 proc. 2006 m., iki 44 proc. – 2013 m.) (3 lentelė). Apskritai nagrinėjamų devynerių metų laikotarpiu (2006–2014) vyrai sudarė beveik trečdalį (31,2 proc.), o moterys – du trečdalius (68,8 proc.) bendro priimtųjų į geografiją kontingento.

3 lentelė. Nuolatinųjų studijų studentų vyrų ir moterų dalis 2006–2014 m.

Metai	Iš viso	Proc.	Vyrų skaičius	Proc.	Moterų skaičius	Proc.
2014	32	9,2	12	37,5	20	62,5
2013	18	5,1	8	44,4	10	55,6
2012	16	4,9	5	31,3	11	68,7
2011	34	9,6	14	41,2	20	58,8
2010	36	10,2	13	36,1	23	63,9
2009	60	17,2	24	40,0	36	60,0
2008	58	16,6	14	24,1	44	75,9
2007	46	13,2	9	19,6	37	80,4
2006	49	14,0	10	20,4	39	79,6
Iš viso	349	100	109	31,2	240	68,8

GEOGRAFIJOS VIETA LEU STUDIJŲ PROGRAMOSE 2013–2014 M.

Pastaraisiais metais geografija LEU įeina į populiariausių disciplinų penketuką (http://www.smm.lt/uploads/documents/teisine_informacija/svietimo_bukles_apzvalgos/Svietimas%20regionuose%202013%20web.pdf). 2014 m. į LEU įstojo 308 valstybės finansuojami studentai („pedagoginiai krepšeliai“; 71,25 proc. visų pedagoginėms studijoms skirtų valstybės finansuojamų vietų Lietuvoje; 2013 m. – 359). Pagal „pedagoginių krepšelių“ skaičių 2013–2014 m. geografija įėjo į pačių populiariausių disciplinų trejetuką LEU (4 lentelė).

4 lentelė. Dvylika populiariausių LEU studijų programų

Studijų programos	Valstybės finansuojamų studentų („pedagoginių krepšelių“) skaičius	
	2014	2013
Kūno kultūra	40	43
Lietuvių filologija	25	37
Geografija	21	16
Anglų filologija	19	30
Šokio pedagogika	19	25
Biologija	17	18
Muzikos pedagogika	16	11
Pradinio ugdymo pedagogika	15	19
Teatro ir kino pedagogika	15	10
Ikimokyklinė ir priešmokyklinė pedagogika	15	15
Istorija	13	41
Psichologija	13	24

LEU / VPU Gamtos mokslų fakultete (GMF) geografija kartu su biologijos specialybe buvo pačios populiariausios specialybės ištisus dešimtmečius. 2013–2014 m. geografija tapo pačia populiariausia specialybe prieš dvejus metus įkurtame naujame Gamtos, matematikos ir technologijų fakultete (GMTF) (antrą vietą tradiciškai užėmė biologija). 2013 m. į geografijos specialybę įstojo 16 valstybės finansuojamų studentų (dar 8 studentai įstojo studijuoti savo lėšomis), o 2014 m. – atitinkamai 21 ir 9. Dar 4 valstybės finansuojami studentai įstojo į naująją Geografijos ir istorijos studijų programą (patvirtintą 2014 m. Švietimo ir mokslo ministerijos bei Studijų kokybės vertinimo centro (SKVC). Tarp aštuonių GMTF studijų programų (geografija, biologija, matematikos ir informatikos pedagogika, interneto ir medijų technologijos, technologijų pedagogika, geografijos ir istorijos pedagogika, informatikos pedagogika, bendrosios technologijos), į kurias 2014 m. įstojo 84 studentai (tiek valstybės finansuojami, tiek studijuojantys savo lėšomis), geografai sudarė 38,1 proc. (2013 m. – 34,8 proc.).

LEU GEOGRAFŲ ABSOLVENTŲ NUOMONĖ APIE STUDIJAS IR ĮSIDARBINIMO GALIMYBES

Norint nustatyti absolventų profesinės veiklos sąsajas su geografijos studijų programa bei siekiant išsiaiškinti respondentų nuomonę apie bakalauro studijas LEU, 2014 m. buvo apklausti 38 respondentai (20 moterų (52,6 proc.) ir 18 vyrų (47,4 proc.). Tyrimo dalyviai į klausimą „Kokie jūsų santykiai su daugeliu dėstytojų?“ atsakė, kad jie yra puikūs (23,7 proc.) arba geri (76,3 proc.). Geografijos studijas LEU respondentai įvertino taip: 7 balais – 34,2 proc., 8 balais – 36,8 proc., 9 balais – 15,8 proc. respondentų. 10-čia balų studijas įvertino 2,6 proc. apklaustųjų. Į klausimą „Ar pasiteisino apsisprendimas studijuoti geografiją?“ 73,7 proc. respondentų atsakė teigiamai.

Į klausimą „Kas turėjo didžiausios įtakos studijoms?“ respondentai pagal svarbumą pirmu veiksmiu pažymėjo laboratorinius darbus ir seminarus (44,74 proc.), antru – tolimąją ir lauko praktikas (39,5 proc.), o trečiu – paskaitas (8,0 proc.). Labiausiai studijų metu tiriamiesiems trūko organizuotumo (39,5 proc.), metodinės medžiagos (23,7 proc.), materialinių lėšų studijoms (21,1 proc.). Trečdalis (30,0 proc.) respondentų nurodė, kad nieko nenorėtų keisti studijų programoje. Dalis apklaustųjų pateikė įvairių pasiūlymų, kaip tobulinti geografijos studijų programą: į geografijos dalykus labiau integruoti užsienio kalbas, daugiau laiko skirti praktiniam darbui mokyklose, keisti pedagogikos ir

psichologijos dėstymą, jį siejant su mokykla, daugiau taikyti šiuolaikinių technologijų, atsisakyti kai kurių dėstomų dalykų, kurie nėra svarbūs. Geografijos studijų metu beveik pusei (44,7 proc.) respondentų iškilo mokymosi sunkumai studijų procese, o daugiau kaip pusė (55,3 proc.) jų nepatyrė. Net 65,8 proc. tiriamųjų rekomenduotų savo draugams bei pažįstamiems studijuoti geografiją Lietuvos edukologijos universitete. 63,2 proc. respondentų vėl rinktųsi šią studijų programą pakartotinai. Didžioji dalis studentų, įgijusių gamtinės, visuomeninės geografijos bakalauro laipsnį ir geografijos mokytojo kvalifikaciją, studijas vertino gerai (68,4 proc.).

2013 m. atlikta geografų absolventų įsidarbinimo galimybių apklausa. Iš viso buvo apklausta 60 LEU geografijos studijas baigusių absolventų. Vyraujantis respondentų amžius – 25–35 metai (45 proc.), dominuojanti lytis – moterys (76,7 proc.); 80,0 proc. tiriamųjų yra baigę nuolatinės (dieninės) geografijos studijas, 20,0 proc. – iššestines (neakivaizdines). Šiuo metu dirbantieji sudarė 85 proc. Didžioji dalis respondentų teigė, kad įsidarbino pirmaisiais studijų metais (32,4 proc.), daugiausia ketvirtame kurse (24,0 proc.), po kurio laiko pabaigus studijas LEU (26,7 proc.). 16,9 proc. atsakiusiųjų teigė, kad įsidarbino iš karto baigę LEU. Šiuo metu iš visų respondentų geografijos mokytojais dirba tik 34,0 proc.; ne pedagoginį, bet su geografija susijusi darbą – 27,0 proc.; pedagoginį darbą, bet kitoje srityje – tik 2,0 proc. Pagrindinės neįsidarbinimo mokyklose priežastys: laisvų geografijos mokytojo darbo vietų stoka (74,3 proc.), mažas darbo užmokestis (8,8 proc.), žemas mokytojo prestižas (16,9 proc.). Ką tik baigusiems studentams sunkiau įsidarbinti dėl didelės konkurencijos, mokyklų vadovai labiau linkę rinktis pedagoginę patirtį turinčius darbuotojus. Respondentų nuomone, įsidarbinimo perspektyvos, baigus LEU geografijos studijas, priklauso nuo pačių absolventų iniciatyvos (62,5 proc.).

IŠVADOS

1. Mokytojų poreikį nulemia du veiksniai. Pirmas – mokytojų skaičiaus reikalingumas, priklausantis nuo mokinių ir savaitinių pamokų skaičiaus; antras – esamas ir prognozuojamas mokytojų skaičius, kurį lemia aukštųjų mokyklų absolventų ir pensinio amžiaus mokytojų santykis.
2. LEU visą laiką buvo ir tebėra pagrindinis aukštos kvalifikacijos geografijos mokytojų Lietuvoje rengimo centras. LEU / VPU geografijos mokytojo specialybę įgijo apie 4150 absolventų. Daugiau kaip 65 proc.

- bendrojo lavinimo mokyklose dirbančių geografijos mokytojų yra baigę LEU / VPU studijas ir beveik visi turi ne žemesnę nei vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją. Mokytojai turi labai didelį darbo stažą, o tai leidžia prognozuoti artimiausiu metu galimą geografijos mokytojų stygių dėl tebegausėjančio priešpensinio ir pensinio amžiaus mokytojų.
3. Atvykusiųjų studijuoti geografiją LEU teritorinė sklaida po Nepriklausomybės atkūrimo įgauna regioninį pobūdį ir LEU tampa daugiau Rytų ir Pietų Lietuvos traukos zonos universitetu būsimesiems geografams.
 4. 2013–2014 m. geografija tapo viena populiariausių specialybių LEU ir pačia populiariausia disciplina prieš dvejus metus įkurtame naujame GMTF.
 5. Absolventų profesinės veiklos sąsajų su geografijos studijų programa tyrimas ir siekis išsiaiškinti respondentų nuomonę apie bakalauro studijas LEU atskleidė, kad baigusieji geografijos studijas LEU labai pozityviai vertina geografijos studijų programą. 2014 m. atlikta geografų absolventų įsidarbinimo galimybių apklausa parodė, kad iš visų respondentų geografijos mokytojais dirba 34,0 proc., o ne pedagoginių, bet su geografija susijusi darbą – 27,0 proc.

LITERATŪRA

1. *Archyvas*. (2014). LEU Geografijos ir turizmo katedros dokumentų archyvas: [rankraščiai], 1946–2014.
2. Česnavičius, D., Gerulaitis, V. (2008). *Geografijos mokytojų apklausa, atlikta pristatant Bendrosios geografijos mokymo priemonių komplektą*: [rankraštis]: įskaitmeninta SPSS duomenų bazėje.
3. Česnavičius, D., Gerulaitis, Š. (2012). *Geografijos mokytojų apklausa, atlikta nustatant Bendrosios geografijos mokymo priemonių poreikį*: [rankraštis]: įskaitmeninta SPSS duomenų bazėje.
4. *Lietuvos pedagogų duomenų bazės kokybinis laidavimas, tyrimas (regioninė specifika) ir pedagogų poreikio prognozė*. (2001). Atviros Lietuvos fondo, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir Matematikos ir informatikos instituto ataskaita (sutarties Nr. 201). Vilnius: Matematikos ir informatikos institutas. Prieiga per internetą: <http://www.science.mii.lt/pedagogai/>.
5. ŠVIS. (2011). Švietimo valdymo informacinės sistemos pažyma: [skaitmeninis dokumentas].
6. ŠVIS. (2013). Švietimo valdymo informacinės sistemos pažyma: [skaitmeninis dokumentas].

GEOGRAPHY STUDIES AT THE LITHUANIAN UNIVERSITY OF EDUCATIONAL SCIENCES IN THE CONTEXT OF DEMAND FOR TEACHERS OF GEOGRAPHY

Saulius Stanaitis, Darius Česnavičius, Jolanta Butkutė

Summary

The article represents a discussion about the demand for teachers of geography in Lithuania in recent years. It contains a survey of the territorial distribution of students in the full-time and extended geography studies in 2006–2014. The role of geography study program in the Lithuanian University of Educational Sciences (LUES) is evaluated. The opinion of geography graduates about the studies and the possibilities of employment are highlighted.

Conclusions:

1. The demand for teachers is predetermined by two factors: 1. The necessary number of teachers depending on the number of comprehensive school students and weekly number of geography lessons, 2. The available and predicted number of teachers predetermined by the ratio of higher school graduates versus teachers of pensioner age.
2. The LUES has always been the main Lithuanian high qualification geography teachers training centre. The total number of its graduates amounts to 4150. Over 65 % of geography teachers in comprehensive schools have graduated from the LUES and almost all of them belong to the qualification category of senior teachers. Most of them have long teaching experience. This circumstance allows predicting the lack of geography teachers in the nearest future due to an increasing number of teachers approaching the pensioner age.
3. The territorial distribution of entrants to geography studies at the LUES after the restoration of Lithuania's self-dependence is assuming a regional character – the university becomes the centre of attraction for the entrants from the eastern and southern Lithuanian regions.
4. In 2013–2014, geography was one of the most popular specialties in the LUES and the most popular subject in the new (established two years ago) Faculty of Natural Sciences, Mathematics and Technology.
5. Analysis of the links between the professional activity and geography study program and striving to find out the opinion of respondents about the bachelor studies revealed that the LUES geography graduates rather positively rate the geography study program. The survey of possibilities of employment performed in 2014 showed that 34.0 % of respondents work as teachers of geography and 27.0 % are occupied in activities related with geography.

Keywords: geography teachers, geography programme, territorial distribution of students, Lithuanian university of educational science.